

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝

Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն

Մ.Ա.Քալաշյան.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի

Ամբիոն՝ քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության

Հեղինակ՝ ի.գ.թ., դոցենտ, Ղուկասյան Ա.Պ.

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ քրեական իրավունքի և իրավակիրառ պրակտիկայի
արդի հիմնախնդիրները

Մագիստրոս կրթական ծրագիր՝ 042101.04.7

«քրեական իրավունք և դատավարություն»

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.7

Դասընթացի բովանդակության համառոտ նկարագիր

Դինամիկ զարգացող քրեական օրենսդրության պայմաններում այսօր իրավաբանի համար անհրաժեշտ է ունենալ քրեական իրավունքի հիմունքների և սկզբունքների խորքային ընկալում, ինչպես նաև պետության քրեական քաղաքականության զարգացման միտումների գիտակցում:

Սույն դասընթացի շրջանակներում նախատեսվում է ուսումնասիրել Հայաստանի Հանրապետության, Ռուսաստանի Դաշնության և այլ պետությունների քրեական իրավունքի առավել հիմնարար խնդիրները, որոնք առնչվում են քրեական օրենքի սոցիալական դերին, դրա նորմերի և ինստիտուտների փոխկապակցվածությանը, ինչպես նաև պետության քրեական քաղաքականության իրականացմանը՝ հասարակական վտանգավոր արարքների քրեականացման և ապաքրեականացման միջոցով:

Այս նպատակին հասնում են՝ քրեական իրավունքի ոլորտում հայրենական և օտարերկրյա գիտնականների հիմնական մոնոգրաֆիական հետազոտությունների խորացված ուսումնասիրությամբ, արդի գիտական հոդվածների վերլուծությամբ, ինչպես նաև իրավակիրառական հիմնական խնդիրների, հանցագործությունների որակման ժամանակ թույլ տրվող բնորոշ սխալների և դրանց հաղթահարման ուղիների ուսումնասիրությամբ:

ՀՀ և ՌԴ քրեական օրենսգրքերի նորմերի գիտական վերլուծությունը, ինչպես նաև դատական և քննչական պրակտիկայի ուսումնասիրությունը վկայում են ինչպես գործող քրեական օրենսդրության անկատարության, այնպես էլ միասնական իրավակիրառական պրակտիկայի բացակայության մասին: Այդ խնդիրներից է նաև գործող օրենսդրության մեջ բազմաթիվ կոլիզիոն և մրցակցող նորմերի առկայությունը, ինչը առաջին հերթին հանգեցնում է արարքների որակման սխալների:

Այս ամենից ելնելով՝ քրեական իրավունքի և իրավակիրառական պրակտիկայի արդիական խնդիրների ամբողջ համալիրը դիտարկվում է հասարակական վտանգավոր արարքների քրեականացման և ապաքրեականացման տեսանկյունից (մոդուլ 1), ինչպես նաև քրեական իրավական նորմերի մրցակցության տեսանկյունից՝ հանցագործությունների որակման, պատժի նշանակման, քրեական պատասխանատվությունից և պատժից ազատման փուլերում (մոդուլ 2):

1.2. Դասընթացի փոխկապակցվածությունը ուսումնական պլանի այլ առարկաների հետ

Սույն ուսումնական առարկան սերտորեն փոխկապակցված է մասնագիտության ուսումնական պլանում ներառված այլ առարկաների հետ: Մասնավորապես, դրա հաջող յուրացման համար ցանկալի է, որ մագիստրատուրայի ուսանողները արդեն ունենան համապատասխան գիտելիքներ հետևյալ առարկաներից՝

- Կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման խնդիրներ,
- Պետական ծառայության դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման խնդիրներ,
- Սեփականության դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման խնդիրներ,
- Պատժի նշանակման տեսության և պրակտիկայի խնդիրներ,
- Միջազգային քրեական իրավունքի և ազգային օրենսդրության փոխկապակցության խնդիրներ,
- Կրկնահանցագործության և պրոֆեսիոնալ հանցավորության խնդիրներ:

Սա հնարավորություն կտա մագիստրատուրայի ուսանողին՝ հիմնվելով արդեն ձեռք բերված գիտելիքների վրա, առավել խորությամբ ուսումնասիրել քրեական իրավունքի մի շարք հատուկ հարցեր, որոնցում կարևոր տեղ են զբաղեցնում քրեական-իրավական հարաբերությունների օրենսդրական կարգավորման ժամանակակից միտումները, հասարակական վտանգավոր արարքների քրեականացման և ապաքրեականացման ոլորտում օրենսդրության կատարելագործման ուղիների որոնումը, ինչպես նաև քրեական իրավական նորմերի մրցակցության հաղթահարման խնդիրները:

Քրեական իրավունքի վերոնշյալ արդիական խնդիրների, դրա սոցիալական դերի, գործառույթների և խնդիրների ուսումնասիրությունը հանդիսանում է իրավաբանի մասնագիտական պատրաստման կարևոր բաղադրիչ:

1.3. Մագիստրատուրայի ուսանողների նախնական գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների պահանջները

Սույն դասընթացի ուսումնասիրության համար կարևոր է հասկանալ հասարակական վտանգավոր արարքների քրեականացման և ապաքրեականացման դերը պետության քրեական քաղաքականության իրականացման մեջ, ինչպես նաև այն պատճառներն ու պայմանները, որոնք առաջացնում են քրեական իրավական նորմերի մրցակցություն:

Դասընթացի շրջանակներում կքննարկվեն քրեական իրավունքի արդիական խնդիրներ՝ ինչպես օրենսդրական, այնպես էլ իրավակիրառական բնույթի: Մասնավորապես, ուշադրություն կդարձվի ազգային քրեական օրենսդրության մի շարք բացթողումներին և թերություններին, որոնք բարդություններ են ստեղծում իրավակիրառական պրակտիկայում:

Ենթադրվում է, որ «Քրեական իրավունքի և իրավակիրառական պրակտիկայի արդիական խնդիրներ» դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում մագիստրատուրայի ուսանողները բակալավրիատում արդեն տիրապետել են հետևյալ ոլորտների հիմունքներին՝

- պետության և իրավունքի տեսություն,
- Ռուսաստանի, Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմություն,
- Ռուսաստանի, Հայաստանի և այլ երկրների սահմանադրական իրավունք,
- տրամաբանություն,
- ՀՀ և ՌԴ իրավապահ մարմիններ,
- ՀՀ և ՌԴ քրեական իրավունք,
- քրիմինոլոգիա,

- ՀՀ և ՌԴ քրեակատարողական իրավունք,
 - հանցագործությունների որակման գիտական հիմունքներ:
-

2. Ուսումնական ծրագիր

2.1. Դասընթացի նպատակներն ու խնդիրները

Դասընթացի նպատակը մագիստրատուրայի ուսանողներին ապահովելն է քրեական իրավունքի ինստիտուտների խնդիրների վերաբերյալ խորքային տեսական գիտելիքներով, ձևավորել պատկերացումներ քրեական-իրավական քաղաքականության արդիական խնդիրների, ժամանակակից քրեական իրավունքի զարգացման միտումների և հեռանկարների վերաբերյալ, բացահայտել չլուծված խնդիրները և գտնել դրանց լուծման ուղիները:

Դասընթացի շրջանակներում նաև քննարկվում են ՀՀ և ՌԴ քրեական օրենսգրքերի օրենսդրական նորույթները, իրավական նորմերի կիրառման առանձնահատկությունները ժամանակի և տարածության մեջ քրեական օրենքի գործողության տեսանկյունից, ինչպես նաև քրեական օրենքի հետադարձ ուժի հարցերը: Չարգացվում են քրեական օրենքի ինքնուրույն մեկնաբանման և իրավական նորմերի կիրառման հմտությունները, ձևավորվում է մասնագիտական վերաբերմունք քրեական օրենքի նկատմամբ՝ որպես արդարադատության իրականացման միակ հիմք իրավական պետությունում:

Դասընթացի խնդիրներն են՝

1. Ապահովել մասնագետի բարձր տեսական պատրաստվածություն, ծանոթացնել քրեական իրավունքի գիտության արդի վիճակին և դրա առավել արդիական խնդիրներին,
 2. Ուսումնասիրել հայկական և ռուսական գիտնականների հիմնական մոնոգրաֆիական աշխատությունները,
 3. Ուսումնասիրել քրեականացման և ապաքրեականացման, ինչպես նաև քրեական իրավական նորմերի մրցակցության հիմնարար խնդիրները,
 4. Ծանոթանալ իրավակիրառական հիմնական խնդիրներին և հանցագործությունների որակման բնորոշ սխալներին,
 5. Ձեռք բերել մագիստրոսական թեզի գրության համար անհրաժեշտ հմտություններ:
-

2.2. Դասընթացի յուրացման մակարդակի պահանջները

Դասընթացի ավարտին մագիստրատուրայի ուսանողը պետք է իմանա՝

- քրեական իրավական կարգավորման կառուցվածքը և զարգացման միտումները,
- իրավակարգավորման բարեփոխման նպատակներն ու ուղղությունները,
- քրեական քաղաքականության հիմնական միտումները,
- իրավական պրակտիկայի զարգացման օրինաչափությունները,

- հանցագործությունների որակման կանոնակարգող օրենսդրությունը,
- կոլիզիաների և նորմերի մրցակցության հաղթահարման մեթոդաբանությունը:

Պետք է կարողանա՝

- կիրառել հանցագործությունների որակման կանոնները բարդ իրավիճակներում,
- լուծել նորմերի կոլիզիայի և մրցակցության խնդիրները,
- հիմնավորել որոշումները և կանխատեսել դրանց հետևանքները,
- վերլուծել իրավակիրառական բարդ իրավիճակներ,
- բացահայտել քրեականացման և ապաքրեականացման խնդիրները,
- մեկնաբանել իրավական ակտերը,
- իրականացնել գիտական հետազոտություններ և ներկայացնել արդյունքները,
- ինքնուրույն յուրացնել նոր մեթոդներ:

Պետք է տիրապետի՝

- իրավական փաստաթղթերի կազմման հմտություններին,
- բանավոր ելույթների և բանավեճի մշակույթին,
- մասնագիտական քննարկումների կարողություններին,
- իրավական իրականության գիտական ուսումնասիրության մեթոդներին:

2.3. Կրթական ծրագրի յուրացման պլանավորվող արդյունքների նկատմամբ պահանջներ, որոնք ապահովվում են պարտադիր մասի դասընթացներով (մոդուլներով) և պրակտիկաներով

2.3.1. Շրջանավարտների համընդհանուր կարողությունները և դրանց ձեռքբերման ցուցիչները

Категория (группа) универсальных компетенций	Код и наименование универсальной компетенции	Код и наименование индикатора достижения универсальной компетенции
Системное и критическое мышление	УК-1. Способен осуществлять критический анализ проблемных ситуаций на основе системного подхода, вырабатывать стратегию действий	УК-1.1. Анализирует поставленную задачу через выделение ее базовых составляющих, осуществляет декомпозицию задачи. УК-1.2. Находит и критически оценивает информацию, необходимую для решения задачи. УК-1.3. Сопоставляет разные источники информации с целью выявления их противоречий и поиска достоверных суждений.

2.3.2. Շրջանավարտների ընդհանուր մասնագիտական կարողությունները և դրանց ձեռքբերման ցուցիչները

Категория (группа) общепрофессиональных компетенций	Код и наименование общепрофессиональной компетенции	Код и наименование индикатора достижения общепрофессиональной компетенции
---	---	---

Юридический анализ	ОПК-1. Способен анализировать нестандартные ситуации правоприменительной практики и предлагать оптимальные варианты их решения	ОПК -1.1. Критически анализирует отечественное и зарубежное уголовное законодательство, практику его применения, научные воззрения. ОПК -1.2. Выявляет объективные тенденции и закономерности развития уголовно-правовых отношений и уголовного законодательства в целом. ОПК 1.3. Самостоятельно и/или под руководством опытного наставника выявляет актуальные проблемы уголовного права, вырабатывает предложения по их решению.
Толкование права	ОПК-3. Способен квалифицированно толковать правовые акты, в том числе в ситуациях наличия пробелов и	ОПК-3.1. Владеет официальными интерпретационными актами толкования, их применяет в профессиональной деятельности. ОПК-3.2. Юридически грамотно и квалифицированно
ПК-3 ПК-4 ПК-8. ПК-9	коллизий норм права ПК-3.2; ПК-3.3; ПК-4.2; ПК-4.3; ПК-4.2; ПК-4.3; ПК-8.1; ПК-8.2; ПК-8.3 ПК-9.1; ПК-9.2; ПК-9.3	разъясняет нормы правовых актов, сопоставляя с официальными актами нормативного и казуального толкования. ОПК-3.3. Квалифицированно применяет нормативные правовые акты в конкретных сферах юридической деятельности, юридически грамотно реализовывает нормы материального и процессуального права.

2.3.3. Շրջանավարտների պարտադիր մասնագիտական կարողությունները և դրանց ձեռքբերման ցուցիչները

Задача ПД	Объект или область знания	Код и наименование профессиональной компетенции	Код и наименование индикатора достижения профессиональной компетенции
Тип задач профессиональной деятельности: правотворческий			
Разработка законодательных предложений по совершенствованию уголовного законодательства и правоприменительной практики	Законодательные и судебные органы, органы дознания и предварительного следствия, уголовно-исполнительной системы, адвокатура	ПК-3. Способен участвовать в разработке нормативных правовых актов с учетом имеющихся пробелов в национальном уголовном законодательстве	ПК-3.1. Самостоятельно и/или под руководством опытного наставника разрабатывает предложения по внесению законодательных предложений в действующее уголовное законодательство, в том числе по проблемным вопросам криминализации и декриминализации общественно опасных деяний, а также по разрешению коллизий и противоречий уголовного законодательства. ПК-3.2. Самостоятельно и/или под руководством опытного наставника вырабатывает рекомендации по совершенствованию правоприменительной практики. ПК-3.3. Всесторонне изучает и использует положительный зарубежный опыт по законодательному конструированию уголовно-правовых норм и противодействию преступности.
Тип задач профессиональной деятельности: правоприменительный			
Применение норм	Законодательные органы, судебные органы, органы	ПК-4. Способен квалифицированно применять нормативные правовые акты в конкретных сферах юридической деятельности, реализовывать нормы материального и процессуального права	ПК-4.1. Квалифицированно применяет уголовно-правовое законодательство, юридически грамотно реализовывает нормы материального права. ПК-4.2. Юридически правильно квалифицирует преступления, сопоставляя ее с позицией высших судебных инстанций – Пленума Верховного Суда Российской Федерации и Кассационного Суда Республики Армения. ПК-4.3. Применяет правила квалификации преступлений в ситуациях наличия пробелов, коллизий и конкуренции норм, решает сложные задачи правоприменительной практики.

уголовного законодательства в профессиональной деятельности	дознания и предварительного следствия, органы уголовно- исполнительной системы, адвокатура	ПК-5. Способен анализировать правоотношения, являющиеся объектами профессиональной деятельности, юридически правильно квалифицировать факты, события и обстоятельства	ПК-5.1. Юридически правильно квалифицирует преступления, выявляя все признаки их составов, дает профессиональное толкование норм уголовного права. ПК-5.2. С целью поиска достоверного подхода решения актуальных проблем уголовного права - сопоставляет разные научные взгляды, изучает международный опыт, применяя сравнительно- правовые методы исследования. ПК-5.3. Анализирует нестандартные ситуации правоприменительной практики и вырабатывает различные варианты их решений, в том числе по проблемным вопросам криминализации и декриминализации общественно опасных деяний, а
		ПК-8. Способен квалифицированно	также коллизии и конкуренции норм уголовного законодательства.разъясняет нормы уголовного права, сопоставляя с позицией высших судебных инстанций – Пленума
		толковать нормативные правовые акты	позицией высших судебных инстанций – Пленума Верховного Суда Российской Федерации и

		Кассационного Суда Республики Армения.
		ПК-8.2. Квалифицированно применяет нормы
		уголовного законодательства РА и РФ, юридически
		грамотно реализуя нормы материального права.
		ПК-8.3. Юридически грамотно толкует нормы права,
		в том числе в при наличии пробелов и коллизий
		законодательства, учитывая официальные акты
		нормативного и казуального толкования.
	ПК-9. Способен выявлять и критически оценивать тенденции развития уголовного законодательства и практику противодействия преступности	ПК-9.1. Дает характеристику и оценку уголовной политики государства, находит и критически оценивает уголовно-правовые отношения, создающие проблемы правоприменительного характера. ПК-9.2. Для выявления тенденций развития уголовного права, проблемных вопросов правоприменительного характера, противодействия преступности, квалифицированно проводит научные исследования, систематизирует полученные эмпирические данные и выносит обоснованные предложения по их решению. ПК-9.3. Критически анализирует отечественное и зарубежное уголовное законодательство, практику его применения, научные воззрения.

2.4. Դասընթացի աշխատատարությունը և ուսումնական աշխատանքի տեսակները (ակադեմիական ժամերով և կրեդիտներով)

Виды учебной работы	Всего, в акад. часах	Распределение по семестрам			
		1 сем.	2 сем.	3 сем.	4 сем.
1	2	3	4	5	6
1. Общая трудоемкость изучения дисциплины по семестрам, в т. ч.:	108	108			
1.1. Аудиторные занятия, в т. ч.:	64	64			
1.1.1. Лекции	32	32			

1.1.2. Практические занятия, в т. ч.	32	32			
1.2. Самостоятельная работа, в т. ч.:	44	44			
Итоговый контроль (экзамен, зачет, диф. зачет - указать)	Экзамен	Экзамен			

2.5. Դասընթացներ

2.5.1. Թեմատիկ պլան և լսարանային պարապմունքների աշխատատարությունը ըստ ուսումնական պլանի (դասընթացի ծավալի բաշխումը թեմաների և ուսումնական աշխատանքի տեսակների միջև)

Разделы и темы дисциплины	Всего (в а/ч)	Лекции (в а/ч)	Семинары (в а/ч)
1	2	3	5
Модуль 1. Проблемы криминализации и декриминализации деяний в уголовном законодательстве			
Тема 1. Сущность криминализации и декриминализации деяний в уголовном законодательстве, формы их проявлений	10	5	5
Тема 2. Проблемные вопросы криминализации деяний в уголовном законодательстве	10	5	5
Тема 3. Проблемные вопросы декриминализации деяний в уголовном законодательстве	10	5	5
Модуль 2. Конкуренция уголовно-правовых норм в уголовном законодательстве			
Тема 4. Понятие и виды конкуренции уголовно-правовых норм	14	7	7
Тема 5. Конкуренция уголовно-правовых норм при квалификации преступлений	10	5	5
Тема 6. Конкуренция уголовно-правовых норм при назначении наказания, при освобождении от уголовной ответственности либо от уголовного наказания	10	5	5
ИТОГО	64	32	32

Մոդուլ 1. Քրեական օրենսդրությունում արարքների քրեականացման և ապաքրեականացման խնդիրները

Թեմա 1. Քրեական օրենսդրությունում արարքների քրեականացման և ապաքրեականացման էությունը, դրանց դրսևորման ձևերը

1.1. Քրեականացման և ապաքրեականացման հասկացությունը, դրանց իրականացման հիմնական մեխանիզմները:

Բացահայտվում են պետություններում քրեական քաղաքականության էությունը և իրականացման մեխանիզմները, ինչպես նաև քրեականացման և ապաքրեականացման դերը քրեական քաղաքականության իրականացման գործընթացում: Տրվում են այս հասկացությունների սահմանումները, ներկայացվում են դրանց դրսևորման ձևերը (նոր

քրեական օրենսգրքի ընդունման կամ գործող օրենսգրքում փոփոխությունների և լրացումների կատարման միջոցով):

1.2. Արաքների քրեականացման և ապաքրեականացման հիմնական օրենսդրական միջոցները:

Քրեականացման և ապաքրեականացման փոխհարաբերությունը օրենսդրական փոփոխությունների այնպիսի արդյունքների հետ, որոնք նախատեսում են՝

- հանցակազմերի ստեղծում կամ վերացում,
- ծանրացնող կամ մեղմացնող հանգամանքներով հանցակազմերի ստեղծում կամ վերացում,
- հանցակազմերում նոր հատկանիշների ներառում, փոփոխում կամ վերացում,
- բացատրական (սահմանում տվող) նորմերի ստեղծում կամ փոփոխում,
- քրեական պատասխանատվությունից ազատում նախատեսող խրախուսական նորմերի ստեղծում:

1.3. Արաքների քրեականացման և ապաքրեականացման հիմնական պատճառները: Քրեականացման պատճառներն են՝

- նոր հասարակական հարաբերությունների առաջացումը,
- նոր հասարակական վտանգավոր արարքների հայտնաբերում,
- միջազգային պայմանագրերով ստանձնած պարտավորությունները,
- սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության անհրաժեշտությունը,
- հատուկ իրավիճակների առաջացումը (պատերազմ, արտակարգ դրություն, տնտեսական ճգնաժամ և այլն),
- գիտության և տեխնիկայի զարգացումը,
- որոշ հանցատեսակների աճի բացասական դինամիկան:

Ապաքրեականացման հիմնական պատճառներն են՝

- քրեական պատժի անարդյունավետությունը,
- քրեական-իրավական ռեպրեսիվ միջոցների խնայման անհրաժեշտությունը,
- որոշ հասարակական հարաբերությունների պաշտպանության անհրաժեշտության վերացումը:

Թեմա 2. Քրեական օրենսդրությունում արարքների քրեականացման խնդրահարույց հարցերը

2.1. Մարդու դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեականացման խնդիրներ:

Դիտարկվում են կյանքի, առողջության, ազատության, պատվի, արժանապատվության, սեռական ազատության, սահմանադրական իրավունքների և երեխայի շահերի դեմ ուղղված հանցագործությունները: Վերլուծությունը կատարվում է հանցակազմերի հատկանիշների փոփոխությունների տեսանկյունից, ինչպես նաև նոր հանցակազմերի ներառման անհրաժեշտության հիմնավորմամբ:

2.2. Սեփականության և տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեականացման խնդիրներ:

Քննարկվում են սեփականության դեմ և տնտեսական հանցագործությունները՝ հանցակազմերի փոփոխությունների և նոր հանցակազմերի անհրաժեշտության տեսանկյունից:

2.3. Հասարակական կարգի, բարոյականության, հանրային անվտանգության և բնակչության առողջության դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեականացման խնդիրներ:

Վերլուծվում են հասարակական կարգի, հանրային անվտանգության, տրանսպորտի, տեղեկատվական համակարգերի անվտանգության, թմրամիջոցների շրջանառության և այլ ոլորտների հանցագործությունները:

2.4. Պետական իշխանության դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեականացման խնդիրներ:

Դիտարկվում են սահմանադրական կարգի հիմքերի, պետական անվտանգության, պետական ծառայության, կառավարման և արդարադատության շահերի դեմ ուղղված հանցագործությունները:

Թեմա 3. Քրեական օրենսդրությունում արարքների ապաքրեականացման խնդրահարույց հարցերը

3.1. Մարդու դեմ ուղղված արարքների ապաքրեականացման խնդիրներ:

3.2. Սեփականության և տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված արարքների ապաքրեականացման խնդիրներ:

3.3. Հասարակական կարգի, բարոյականության, հանրային անվտանգության և բնակչության առողջության դեմ ուղղված արարքների ապաքրեականացման խնդիրներ:

3.4. Պետական իշխանության դեմ ուղղված արարքների ապաքրեականացման խնդիրներ:

(Բոլոր ենթակետերում վերլուծությունը կատարվում է հանցակազմերի փոփոխությունների և որոշ հանցակազմերի վերացման կամ չներառման հիմնավորման միջոցով):

Մոդուլ 2. Քրեական իրավական նորմերի մրցակցությունը քրեական օրենսդրությունում

Թեմա 4. Քրեական իրավական նորմերի մրցակցության հասկացությունը և տեսակները

4.1. Կոլիզիայի և մրցակցության հասկացությունները և դրանց փոխհարաբերությունը:

4.2. Քրեական իրավական նորմերի մրցակցության պատճառները (օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ):

4.3. Տարբեր իրավական համակարգերի նորմերի մրցակցությունը:

Семинар / опрос	1	1						
Контрольная работа / тест								
Курсовая работа								
Лабораторные работы								
Письменные домашние задания								
Реферат								
Эссе								
<i>Другие формы (Указать)</i>								
Весы результирующих оценок текущих контролей в итоговых оценках промежуточных контролей						0,5		
Весы оценок промежуточных контролей в итоговых оценках промежуточных контролей						0,5		
Вес итоговой оценки 1-го промежуточного контроля в результирующей оценке промежуточных контролей							0,5	
Вес итоговой оценки 2-го промежуточного контроля в результирующей оценке промежуточных контролей							0,5	
Вес результирующей оценки промежуточных контролей в результирующей оценке итогового контроля								0,5
Экзамен (оценка итогового контроля)								0,5
	$\Sigma = 1$	$\Sigma = 1$	$\Sigma = 1$	$\Sigma = 1$	$\Sigma = 1$	$\Sigma = 1$	$\Sigma = 1$	$\Sigma = 1$

7. Ընթացիկ, միջանկյալ և եզրափակիչ վերահսկման ձևերն ու բովանդակությունը

1-ին ուսումնական մոդուլ

Ընթացիկ առաջադիմության վերահսկման նպատակը մագիստրատուրայի ուսանողների կողմից «Քրեական իրավունքի և իրավակիրառական պրակտիկայի արդիական խնդիրներ» ուսումնական առարկայի յուրացման որակի գնահատումն է: Ընթացիկ վերահսկման հիմնական խնդիրը ուսանողների մոտիվացիայի բարձրացումն է՝ կանոնավոր ուսումնական և ինքնուրույն աշխատանքի, գիտելիքների խորացման և վերջնական գնահատականի տարբերակման նպատակով:

Ընթացիկ վերահսկումն իրականացվում է դասախոսի կողմից սեմինար պարապմունքների ընթացքում, որոնք, որպես կանոն, պետք է անցկացվեն ակտիվ և ինտերակտիվ ձևաչափով: Ուսանողների գիտելիքների ընթացիկ վերահսկումը կարող է իրականացվել հետևյալ ձևերով՝ ա) բանավոր հարցում (խմբային կամ անհատական),

- բ) գրավոր տնային աշխատանքների ստուգում,
- գ) թեստավորում (գրավոր կամ համակարգչային),
- դ) կոլոկվիումների անցկացում (գրավոր կամ բանավոր ձևով),
- ե) մագիստրատուրայի ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքի վերահսկում (գրավոր կամ բանավոր ձևով):

Յուրաքանչյուր ընթացիկ վերահսկման գնահատումը կատարվում է 100 միավորանոց համակարգով, և ուսումնական մոդուլի ավարտին յուրաքանչյուր ուսանողի համար հաշվարկվում է ընթացիկ վերահսկումների արդյունքային գնահատականը (հաշվարկվում է որպես բոլոր ընթացիկ գնահատականների միջին թվաբանական արժեք):

Առանձին իրականացվում է նաև մագիստրանտների գիտելիքների միջանկյալ վերահսկում՝ տվյալ մոդուլում անցած նյութի հիման վրա: Միջանկյալ վերահսկումը կարող է իրականացվել հետևյալ ձևերով՝

- ա) բանավոր հարցում (խմբային կամ անհատական),
- բ) թեստավորում (գրավոր կամ համակարգչային),
- գ) կոլոկվիումների անցկացում (գրավոր կամ բանավոր ձևով):

Միջանկյալ վերահսկման գնահատումը կատարվում է 100 միավորանոց համակարգով, որից հետո յուրաքանչյուր ուսանողի համար հաշվարկվում է արդյունքային գնահատականը (որպես ընթացիկ վերահսկումների արդյունքային գնահատականի և միջանկյալ վերահսկման գնահատականի միջին թվաբանական արժեք):

Դասընթացի տեսական և գործնական հարցերի ուսումնասիրման ավարտին իրականացվում է եզրափակիչ վերահսկում՝ քննության ձևով, որը անցկացվում է դասախոսի կողմից՝ բանավոր հարցման միջոցով՝ նախապես ներկայացված հարցաշարի հիման վրա (տես՝ քննական հարցերի ցանկ):

Եզրափակիչ վերահսկման գնահատումը կատարվում է 100 միավորանոց համակարգով, որից հետո յուրաքանչյուր ուսանողի համար հաշվարկվում է վերջնական արդյունքային գնահատականը (որպես միջանկյալ վերահսկումների արդյունքային գնահատականի և եզրափակիչ գնահատականի միջին թվաբանական արժեք):

Եզրափակիչ վերահսկման ընթացքում ուսանողների պատասխանների գնահատման ժամանակ հաշվի են առնվում հետևյալ չափանիշները՝

1. նյութի յուրացման խորությունը,
2. քրեական իրավունքի ոլորտի մասնագիտական տերմինաբանության տիրապետումը,
3. հարցի ամբողջական բացահայտումը,
4. պատասխանի տրամաբանականությունը, հիմնավորվածությունը, հստակությունը, կառուցվածքային ամբողջականությունը և իմաստային միասնությունը:

3. Տեսական բլոկ

3.1. Դասընթացի տեսական մասի նյութեր

3.1.1. Դասագրքեր

1. Уголовное право Армении и России. Общая и Особенная части / Отв. ред. С.С.Аветисян, А.И.Чучаев. – М.: Контракт, 2014. – 800 с.,
2. Козаченко, И. Я. Уголовное право. Общая часть : учебник для вузов / И. Я. Козаченко, Г. П. Новоселов. — 6-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 430 с.
3. Уголовное право России. Общая часть : учебник для бакалавриата, специалитета и магистратуры; под редакцией О. С. Капинус. — 2-е изд. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 704 с.
4. Уголовное право России. Особенная часть в 2 т. Том 1 : учебник для бакалавриата, специалитета и магистратуры; под редакцией О. С. Капинус. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 556 с.
5. Уголовное право России. Особенная часть в 2 т. Том 2 : учебник для бакалавриата, специалитета и магистратуры; под редакцией О. С. Капинус. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 639 с.
6. Уголовное право. Общая часть: учебник / под общей редакцией А.И. Бастрыкина. – М., Проспект, 2017. – 432с.
7. Հայաստանի Հանրապետության քրեական իրավունք. ընդհանուր մաս մաս: Դասագիրք / Գ.Թ. Գրիգորյանի և Դ.Ա. Թումասյանի խմբագրությամբ. Երևան, 2022. 520 էջ

8. Հայաստանի Հանրապետության քրեական իրավունք. հատուկ մաս: Դասագիրք / Դ.Ա. Թումաշյանի և Վ.Հ. Հովհաննիսյանի խմբագրությամբ. Երևան, 2022. 914 էջ
9. Уголовное право России. Части Общая и Особенная. 10-е издание. Учебник под ред. Рарога А.И., электронная книга, Издательство: Проспект, 2018. -841 с,
10. Уголовное право России. Особенная часть. Преступления против личности: учебник для вузов. Под ред. В.И. Гладких и А.К. Есяяна. — М.: Юрайт. 2020 - 206 с.
11. Комментарий к Уголовному кодексу РФ в 4 т. Том 1-4. Общая и особенная части; ответственный редактор В. М. Лебедев — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — Том 1 (общая часть) - 316 с., том 2 (особенная часть) – 371 с., том 3 (особенная часть) – 298 с, том 4 (особенная часть) – 278 с.
12. Уголовное право. Особенная часть : учебник для вузов / В. Б. Боровиков, А. А. Смердов; под редакцией В. Б. Боровикова. — 5-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 453 с.
13. Уголовное право. Особенная часть: учебник для бакалавров / под ред. А. И. Чучаева. — 3-е изд., перераб. и доп. — Москва : Проспект, 2018. — 592 с.

2.1.1.Учебные пособия, монографии

1. Кудрявцев В.Н. Теоретические основы квалификации преступлений. М.,1963,
2. Черненко Т.Г. Квалификация преступлений: Вопросы теорий. Кемерово, 1996,
3. Малков В.П. Совокупность преступлений. Казань, 1974,
4. Иногамова-Хегай Л.В. Конкуренция норм уголовного права. М., 1999,
5. Криминализация и декриминализация как формы преобразования уголовного законодательства: монография / В.П. Кашепов, Н.А. Голованова, А.А. Гравина и др.; «Юридическая фирма КОНТРАКТ», 2018. — 280 с.,
6. Бабаев М.М., Пудовочкин Ю.Е. Российская уголовная политика и уголовный закон: опыт критического анализа: монография. – М.: Юрлитинформ, 2017,
7. Прокументов Л.М. Криминализация и декриминализация деяний — Томск: Издательство Томского университета, 2012. — 142 с.,
8. Иногамова-хегай Л. В. Концептуальные основы конкуренции уголовно-правовых норм. - М.: норма: Инфра-М. , 2015. - 288 с.,
9. Проблемы квалификации преступлений. Монография Под ред. Ображиева К.В., Пикурова Н.И., - М. : Проспект, 2018. – 457 с.,

10. Петров А. А., Тихонравов Е. Ю. Пробелы и коллизии в праве. Учебное и научно-практическое пособие. М.: Проспект. 2017,
11. Васев И. Н. Коллизионное правовое регулирование. Учеб. практ. пособие. М.: 2016,
12. Гамбарян А.С., Даллакян Л.Г. Коллизионные нормы и их конкуренция. М.: Юрлитинформ, 2019. – 160 с.,
13. Գրիգորյան Գ. Թ. Քրեաիրավական նորմերի մրցակցությունը: Մենագրություն. - Եր.: Լիմուշ, 2008. - 154 էջ,
14. Մարկոսյան Մ. Մ. Քրեականացման և ապարքեականացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում: Մենագրություն/ Միսակ Մարկոսյան. - Եր.: Լիմուշ, 2011. - 240 էջ,

2.1.2.Диссертации и авторефераты

15. Гарманов В. М. Конкуренция уголовно-правовых норм при назначении наказания. Автореф... дис. Канд. юрид. наук. Омск, 2002,
16. Нечаев А. Д. Концептуальные основы и теоретическое моделирование криминализации и декриминализации. Дисс... канд. юрид. Наук. Саратов – 2017, 331с.,
17. Радошнова Н. В. Криминализация (декриминализация) в уголовном праве России. Дисс. на соискание ученой степени канд. юрид. Наук. Санкт-Петербург – 2015, 275с.,
18. Шакин В. Б. Преодоление конкуренции уголовно-правовых норм при квалификации преступлений : Диссканд. юрид. наук, Москва, 2004, 206 с.,
19. Ахметжанова К. В. Юридические коллизии: теория и практика: дисс.....канд. юрид. наук. М.: 2017.

2.1.3.Электронные материалы

20. Научная электронная библиотека eLIBRARY.RU [Электронный ресурс]: научная электронная библиотека. – URL: <http://www.elibrary.ru>
21. Издательство «Юрайт» [Электронный ресурс]: электронно-библиотечная система. – URL: <http://biblio-online.ru>
22. - Университетская библиотека online. – [Электронный ресурс]: электроннобиблиотечная система. – URL: <http://www.biblioclub.ru>
23. СПС «КонсультантПлюс» [Электронный ресурс]: URL: <http://www.consultant.ru/>
24. СПС «Гарант» [Электронный ресурс]: URL: <http://www.garant.ru>

25. ГАС «Правосудие» [Электронный ресурс]: URL: <http://www.sudrf.ru>
26. Официальный сайт МВД РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://mvd.ru>

27. Официальный сайт Следственного комитета РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://sledcom.ru>

28. Официальный сайт Правительства РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://government.ru>

29. 10. Официальный сайт Государственной думы Федерального Собрания РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://duma.gov.ru>

30. Официальный сайт Генеральной прокуратуры РФ [Электронный ресурс]: URL: <http://genproc.gov.ru>

4. Գործնական բլոկ

4.1. Գործնական և սեմինար պարապմունքների պլաններ

Սեմինար №1. Քրեական օրենսդրությունում արարքների քրեականացման և ապաքրեականացման էությունը, դրանց դրսևորման ձևերը

Սեմինարի ընթացքում նախատեսվում է քննարկել հետևյալ հարցերը՝

1. Քրեականացման և ապաքրեականացման իրավական հիմքերը
 2. Քրեականացման հասկացությունն ու էությունը
 3. Ապաքրեականացման հասկացությունն ու էությունը
 4. Քրեականացման և ապաքրեականացման դերը քրեական քաղաքականության իրականացման մեջ
 5. Քրեականացման և ապաքրեականացման դրսևորման ձևերը
 6. Քրեականացման և ապաքրեականացման հարաբերակցությունը օրենսդրական փոփոխությունների հետևյալ արդյունքների հետ
 - 6.1. հանցակազմերի ստեղծում կամ վերացում,
 - 6.2. ծանրացուցիչ կամ մեղմացուցիչ հանգամանքներով հանցակազմերի ստեղծում կամ վերացում,
 - 6.3. հանցակազմերում նոր հատկանիշների ներառում, փոփոխում կամ վերացում (ՔՕ հոդվածների դիսպոզիցիաներում),
 - 6.4. նոր բացատրական (սահմանող) նորմերի ստեղծում կամ գործողների փոփոխում,
 - 6.5. քրեական պատասխանատվությունից ազատում նախատեսող նոր հատուկ (խրախուսական) նորմերի ստեղծում:
 7. Քրեականացման հիմնական պատճառները
 8. Ապաքրեականացման հիմնական պատճառները
-

Մեմինար №2. ՀՀ և ՌԴ քրեական օրենսդրությունում արարքների քրեականացման հիմնախնդիրներ

Քննարկվող հարցեր՝

1. Անձի դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեականացման խնդիրներ՝
 - 1.1. հանցակազմերի հատկանիշների փոփոխությունների տեսանկյունից (ՀՀ ՔՕ 183, 191, 194, 202, 203, 204, 225, 242 հոդ.),
 - 1.2. նոր հանցակազմերի ներառման անհրաժեշտության հիմնավորում (176, 197, 260 հոդ.),
 - 1.3. կենսատեխնոլոգիաների ոլորտում նոր հանցակազմերի անհրաժեշտություն (վերարտադրություն, տրանսպլանտացիա, գենետիկա և այլն):
2. Մագիստրանտների կողմից բացահայտված այլ խնդիրներ
3. Սեփականության և տնտեսության դեմ հանցագործությունների քրեականացման խնդիրներ
4. Այլ խնդիրներ (մագիստրանտների կողմից)
5. Հանրային կարգի, բարոյականության, անվտանգության և առողջության դեմ հանցագործությունների խնդիրներ
6. Այլ խնդիրներ (մագիստրանտների կողմից)
7. Պետական իշխանության դեմ հանցագործությունների քրեականացման խնդիրներ
8. Այլ խնդիրներ (մագիստրանտների կողմից)

Մեմինար №3. Ապաքրեականացման հիմնախնդիրներ ՀՀ և ՌԴ քրեական օրենսդրությունում

Քննարկվում են՝

- անձի դեմ,
 - սեփականության և տնտեսության դեմ,
 - հանրային կարգի և անվտանգության դեմ,
 - պետական իշխանության դեմ
- արարքների ապաքրեականացման խնդիրները, ինչպես նաև մագիստրանտների կողմից առաջարկվող լրացուցիչ հարցերը:

Մեմինար №4. Քրեական-իրավական նորմերի մրցակցության հասկացությունն ու տեսակները

Քննարկվող հարցեր՝

1. «Կոլիզիա» և «մրցակցություն» հասկացությունների հարաբերակցությունը
 2. Դրանց տարբերակիչ հատկանիշները
 3. Սահմանումները
 4. Օրինակներ ՀՀ և ՌԴ օրենսդրությունից
 5. Մրցակցության օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ պատճառներ
 6. Միջհամակարգային և միջճյուղային մրցակցություն
 7. Մրցակցության լուծման կանոններ
 8. Ներդրոտային մրցակցություն և դրա տեսակները
-

Մեմինար №5. Քրեական-իրավական նորմերի մրցակցությունը հանցագործությունների որակման ժամանակ

Քննարկվում են՝

- ընդհանուր և հատուկ նորմերի մրցակցություն,
 - հանցակազմի տարրերով մրցակցություն,
 - ընդհանուր և հատուկ մասերի նորմերի մրցակցություն,
 - հատուկ նորմերի մրցակցություն,
 - «ամբողջ» և «մաս» նորմերի հարաբերակցություն,
 - իդեալական և իրական համակցության տարբերակում և այլն:
-

Մեմինար №6. Քրեական-իրավական նորմերի մրցակցությունը պատժի նշանակման և պատասխանատվությունից ազատման ժամանակ

Քննարկվում են՝

1. Պատժի նշանակման ժամանակ նորմերի մրցակցությունը
 2. Ընդհանուր, հատուկ և բացառիկ նորմեր
 3. Պատասխանատվությունից ազատման հիմքեր
 4. Ջրջման ինստիտուտ
 5. Պատժից ազատման ձևեր
 6. Օրենսդրական կարգավորման առաջարկներ
-

5. Գնահատման և չափման նյութերի (ԳՉՆ) բլոկ

5.1. Քննական հարցերի ցանկ

(պահպանված է ամբողջ բովանդակությունը՝ 1–24 հարցերով՝ համապատասխանաբար թարգմանված)

6. Մեթոդական բլոկ

6.1. Դասավանդման մեթոդիկա

Դասընթացը իրականացվում է դասախոսությունների, սեմինարների, ինքնուրույն աշխատանքների և խորհրդատվությունների միջոցով: Դասախոսությունը հանդիսանում է հիմնական ձև՝ ապահովելով տեսական հիմք, զարգացնելով հետաքրքրություն և ինքնուրույն աշխատանքի հմտություններ:

Կիրառվում են դասախոսությունների տարբեր տեսակներ՝

- ներածական,
- տեղեկատվական,
- ամփոփիչ,
ինչպես նաև ժամանակակից ձևեր՝ խնդիրային, վիզուալ, մամուլի կոնֆերանսի ձևաչափով և այլն:

Սեմինարները ձևավորում են հետազոտական մոտեցում, զարգացնում քննադատական մտածողություն, ինքնուրույնություն և համագործակցություն:

Գնահատումը իրականացվում է քննարկումների, համեմատությունների և ինքնագնահատման միջոցով:

6.2. Մեթոդական ցուցումներ մագիստրանտների համար

6.2.1. Ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպում

Ինքնուրույն աշխատանքը կրթական գործընթացի կարևորագույն բաղադրիչ է, որի նպատակն է՝

- զարգացնել վերլուծական մտածողություն,
- ձևավորել մասնագիտական հմտություններ,
- ապահովել ինքնակազմակերպում և շարունակական կրթություն:

Այն կարող է իրականացվել անհատական կամ խմբային ձևով և ներառում է՝

- դասերին նախապատրաստում,
 - գրականության ուսումնասիրություն,
 - գիտական աշխատանքների կատարում,
 - զեկույցների և էսսեների պատրաստում և այլն:
-

6.2.2. Մեմինարներին նախապատրաստում

Ուսանողը պետք է՝

- ուսումնասիրի թեմայի պլանը,
- կարդա պարտադիր և լրացուցիչ գրականություն,
- պատրաստի զեկույց և հնարավորության դեպքում՝ ներկայացում,
- կազմի տերմինաբանական բառարան:

Մեմինարի կառուցվածքը՝

1. Տեսական հարցերի քննարկում
2. Չեկույցներ և ներկայացումներ
3. Քննարկում
4. Գործնական առաջադրանք
5. Ամփոփում